

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

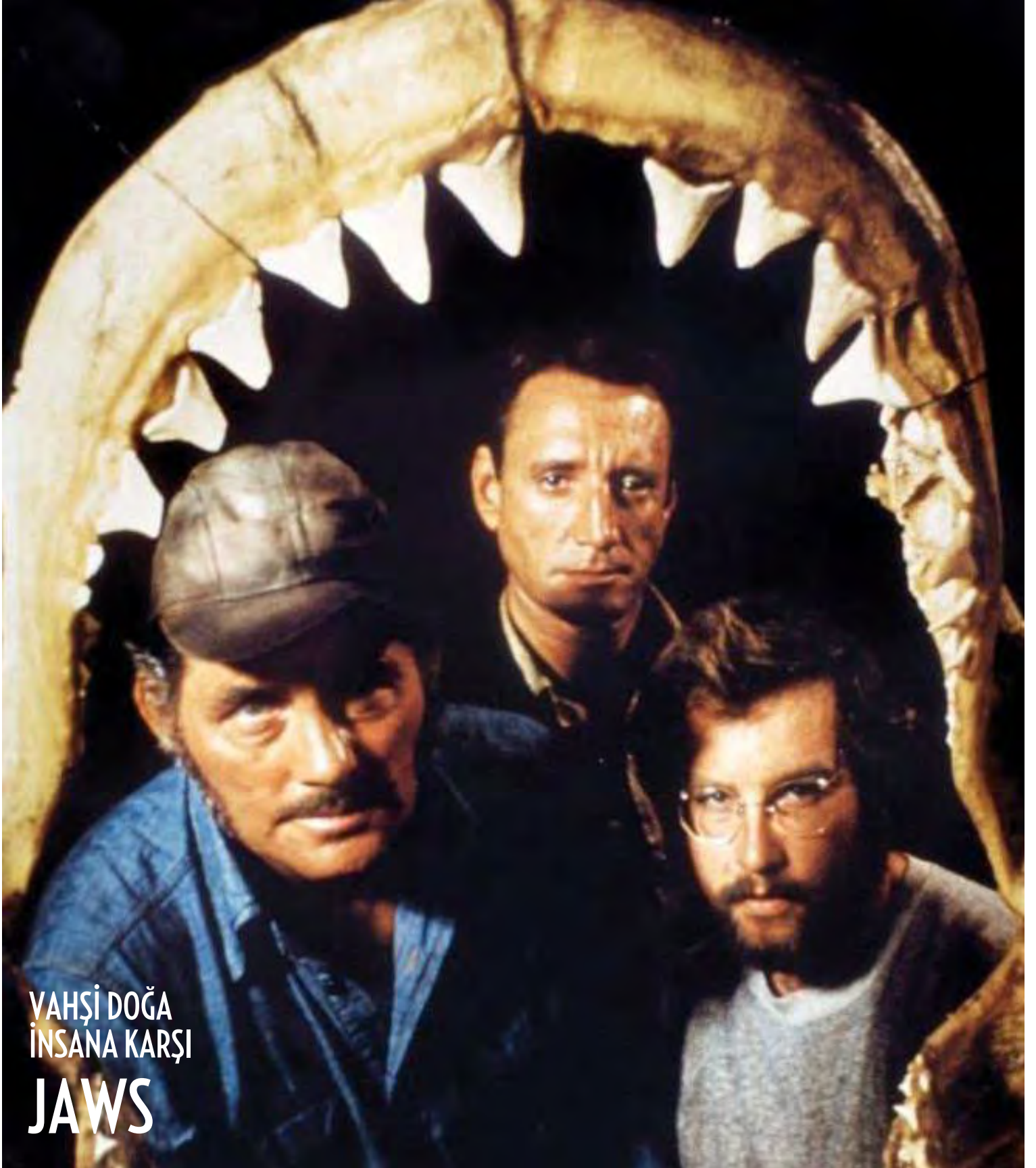
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

VAHŞİ DOĞA
İNSANA KARŞI
JAWS

DEMET AKBAĞ & ATA DEMİRER

eyyvah eyyvah

SENARYO ATA DEMİRER YÖNETMEN HAKAN ALGÜL

tiglon

imar

FİYAPI

BKM
FILM

ŞİMDİ DVD 'DE - TÜM VIDEO-MÜZİK MARKETLERDE!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BİNDİK BİR ALAMETE GİDİYORUZ 80'LERE

SANKİ 1980'LERDE POPÜLER KÜLTÜRÜN BİR PARÇASI OLMUŞ HER 'ŞEY' TEKER TEKER MARTY MCFLY'İN DeLorean'ına bindirilip yanımıza, 2010'a yollanıyor! (Zaten ikinci film 2015'te geçiyordu; eh pek bir şey de kalmamış!) Hatırlarsınız, "Geleceğe Dönüş"te (Back To The Future) 1955'teki Dr. Brown, Marty'den 1985'teki başkanın Ronald Reagan olduğunu duyunca ona inanmıyordu. Şu sıralar sanki Reagan'ın ruhu DeLorean'ı ele geçirmiş de tüm bunları cilalayıp, parlatıp o yolluyormuş gibi...

'80'lerde insanlığın kolektif bilincine işlemiş her 'ürün' birer birer bugün Hollywood'a can simidi oluyor. Bunun, içinde bulunduğumuz sinemasal dünyayı ziyadesiyle fakirleştirdiğini söylemeye gerek bile yok. Neden fakir kılıyor? Bir kere, endüstrinin artık özgün bir fikrin peşinden koşmayı ne zamandır bıraktığının en aciz delili bu... İster sevin ister sevmeyin, Christopher Nolan'ı ve James Cameron'ı özgün dünyalar peşinde koştukları için bile takdir etmek gerek.

Beri tarafta manzara vahim. Bir dizi genç yönetmen stüdyolar önlerine ne koyarsa çekiyor. Şu sıralar menüde sıklıkla '80'ler var. Yalnızca birkaç ay arayla "Elm Sokağında Kabus" ve "A-Takımı"na (The A-Team) yapılan taze sinema filmlerine eyvallah eder hale geldik. Ancak aynı hafta hem "Pirana" (Piranha) tarafından ham yapılmış hem de "Karate Kid" (The Karate Kid) tarafından sopa yiyince insan artık tuzun da kokmaya başladığına kanaat getirmeden edemiyor.

Eskiden yönetmenlere hep aynı formüllere başvurdukları için kızılırdı. Artık o formüllerin bile mumla arandığı günlerden geçiyoruz. Zira bir süredir Hollywood'da kopyala/yapıştır dönemi hüküm sürüyor. İşin düşündürücü yanı izleyicilerin bu filmleri gişede ödüllendirmesi. Yeni "Elm Sokağında Kabus"lar, yeni "Karate Kid"ler siz bu satırları okurken çoktan yola çıkmış durumda.

Lafı '80'lerle açtık, '80'lerle kapatalım. Zira bu 'yeni dalga'nın bir başka düşündürücü yanı daha var: İdeoloji... Üretim tarihi '80'leri gösteren bütün bu ürünlerin -ağırlıklı olarak muhafazakar- ideolojisi de tüm bu yeniden çevrim, uyarlama, güncelleme furçasında bir kez daha üretiliyor. Açıkçası, biçim olarak da, içerik olarak da sinemada böylesi bir 'geriye gidiş' daha önce yaşanmış mıydı, bilinmez.

Bu vahameti görmezden gelelim diye, elimize tutuşturulmuş IMAX, 3D gibi oyuncaklarla şimdilik oyalanıyoruz. Ama izleyicinin bunlardan da sıkılacağı ve gözündeki 3 boyutlu gözlüğü (at gözlüğü diye de okuyabilirsiniz) önünde sonunda atacağı bir dönem elbet gelip çatacak. Film endüstrisinin buna karşı bir hamlesi uzun vadede var mı, göreceğiz.

Bay Miyagi bize karateyi nasıl öğretmişti? "Cilala, parlat! Cilala, parlat!" Şu sıralar Hollywood'un da bize yaptığı bu. Ama nereye kadar? 📺

GİZLİ TEŞKİLAT

(NORTH BY NORTHWEST, 1959)

YAYIN KURULU: CEM ALTINSARAY cemirique@yahoo.com BİLGEHAN ARAS bilgehanaras76@gmail.com KEMAL EKİN AYSEL kemalaysel@gmail.com

BURAK GÖRAL burgoral@yahoo.com MURAT ÖZER cinemozer@gmail.com BURÇİN S. YALÇIN burcyncal@hotmail.com

GÖRSEL YÖNETMEN: BİLGEHAN ARAS **LOGO TASARIM:** ERKUT TERLİKSİZ **HTML UYGULAMA:** BAŞAR UĞUR

KATKIDA BULUNANLAR: TUNCA ARSLAN, OKAN ARPAÇ, FERHAT NEPTÜN, EMEL GÖRAL, FİLİZ ÖRGEN, MÜZEYYEN BEDEL YALÇIN

www.arkapencere.com

6 ÇOK BİLEN ADAM

Haftanın eleştirileri: Karate Kid, Pirana, Diriliş.

13 KAPRI YILDIZI

Arka Pencere yazarlarının film değerlendirme yıldızları.
Beş üzerinden, buçuksuz.

14 TRENDEKİ YABANCI

Çek Cumhuriyeti'nin eski cumhurbaşkanı Václav Havel 75 yaşında ilk filmini çekince, Türkiye'deki 'tek filmlik' yönetmenleri araştırdık.

16 AŞKTAN DA ÜSTÜN

Akira Kurosawa'dan 'hayatın ölümle dansı'na saygı duruşu: Yaşamak.

18 ÖLÜM KARARI

Hayvanları çileden çıkaralım, ondan sonra da "Bize neden saldırıyor bunlar?" diye soralım... Olacak şey değil!

22 GİZLİ AJAN

İngiltere Kralı 2. Henry'nin hiç bitmeyen sevgisi/öfkesi: Becket.

24 AİLE OYUNU

DVD eleştirileri: Uzayda Dehşet, Hayata Çalım At,
Özel Kuvvetler, 7 Kocalı Hürmüz.

28 SAPIK

Film sapıkları için sinemanın incik cıncığı: Black Swan, Ralph Macchio,
Godard'a ödül, Denizler Hakimi, Richard Burton-Elizabeth Taylor.

KARATE KID

ORJİNAL ADI The Karate Kid
YÖNETMEN Harald Zwart
OYUNCULAR Jaden Smith,
 Jackie Chan, Taraji P. Henson,
 Wenwen Han, Rongguang Yu
YAPIM 2010 ABD-Çin
SÜRE 140 dk.

80'ler nostaljisi aldı
 başını gidiyor. Çeyrek
 asır öncesinin popüler
 klasiği, 'cilalanıp
 parlatılmış' olarak
 bu kez Jackie Chan'le
 servis ediliyor.
 Sonuç hiç de fena
 değil üstelik.

POPÜLER KÜLTÜR, ŞU SIRALAR 1980'LER NOSTALJİSİYLE DERİN BİR NEFES ALMIŞ durumda. Dönemin derya gibi müzikleri, filmleri, araç-gereçleri atıl şekilde dururken, birden bit pazarına nur yağmaya başladı. "Miami Vice", "Transformers" derken, şimdi de Stallone başta olmak üzere 80'lerin ünlü starlarının doluştuğu "Cehennem Melekleri" (The Expendables) gişeleri sallıyor, dönemin kült izlencelerinden "A-Takımı", "Pirana" ve "Karate Kid" yeni çevrimleriyle sinemaları şenlendiriyor. İyi de, 80'ler denince aklımıza bir tek bunlar mı geliyor diyorsanız, burada 'nostalji' için bir parantez açalım. İnsan beyni geçmişe ait hep güzel şeyleri anımsar, olabildiğince kötü anıları, felaketleri unutmaya çalışmış. Nostalji de bu bağlamda 'pozitif' çağrışımı olan bir kavram. Dolayısıyla 80'lerin tüm kötü yanlarını nostaljiden saymıyoruz.

Orijinal filmin üzerinden 26 yıl geçmişse de, TV'lerde döne döne oynadığı için "Karate Kid" ve devam filmleri yabancılarımız değil. 1970'lerde Bruce Lee ve Uzakdoğu kökenli dövüş filmleri gençlik üzerinde nasıl bir etki bırakmışsa, 1980'lerde de "Karate Kid" aynı görevi üstlendi diyebiliriz. Her ne kadar 1984 yapımı ilk filmde koca kazık diyebileceğimiz bir yaşta; 23'ünde olsa da filmde en fazla 15-16' sında gösteren Ralph Macchio, 80'lerin alametifarikası saç modeliyle olsun, dövüş teknikleriyle olsun, gençler arasında adeta ilaha dönüşmüştü.

Öykü aslına bakarsanız, spor filmlerinin bildik formüllerini modernize ederek tekrarlayan bir yapıya sahip. Annesiyle beraber, yaşadığı yerden bambaşka bir yere taşınan bir gencin, sınıştığı güzel kız yüzünden zibidi gençlerden dayak yemesi, derken karşısına çıkan karate ustası Bay Miyagi sayesinde karatenin sırlarına vâkıf olup, finalde herkesin hakkından gelmesiydi bütün olay.

Baştan sona dövüş sahneleriyle dolu Uzakdoğu filmlerinin aksine "Karate Kid", aslında bu sporun kendini savunma amacını taşıdığını ve bir felsefesi olduğunu vurguluyordu.

Tabii genç seyircinin bu mesajı almak yerine, bir an önce nasıl karate öğrenirim de, herkesi yere seririm derdinde olduğunu tahmin etmek güç değil. Gördüğü olağanüstü ilgi üzerine yine aynı kadroyla 1986'da ikinci, 1989'da ise üçüncü "Karate Kid" filmleri çekildi. 1994'teki "The Next Karate Kid"de ise Macchio'nun yerini Hilary Swank alıyordu ki, zaten serinin de suyu çıkmış, eski tadı tuzu kalmamıştı. Dört bölümlük bu seri 'turna tekniği' de denen 'kartal vuruşu'nun yanı sıra, usta Miyagi'nin genç öğrencisine gündelik işler yaptırarak karateyi öğretmesiyle ama en çok da 'cılala parlat' repliğiyle hafızalara kazındı.

2010 model "Karate Kid", popüler sinemanın bu ikonuna ihanet etmeyip, onu elden geldiğince güncelleştirerek genç kuşağın beğeniyle izleyeceği bir hale getiriyor. Filmin en büyük kozu kuşkusuz, herkesin sevgilisi Jackie Chan... Beyazperdede neredeyse Bruce Lee kadar ün ve prestij elde eden Chan, Bay Miyagi'nin rolünü üstleniyor ancak ismi Bay Han. Ralph Macchio'nun yerinde ise, neyse ki bu defa hakikaten 'kid' (çocuk) tanımına uyan, 12 yaşındaki Jaden Smith var. Babası Will Smith'le oynadığı "Umutunu Kaybetme" (The Pursuit Of Happyness) ve "Dünyanın Durduğu Gün"ün ardından, üçüncü filminde boyundan büyük bir işe kalkışıyor Jaden... Orijinalden farklı olarak, annesiyle Amerika'da başka bir şehre değil, Çin'e gidiyorlar. Babasının öldüğünü filmin başında öğreniyoruz ancak annesinin neden Çin'e taşınmayı tercih ettiğini söylemiyor film. En önemlisi de, Bay Han'ın kung fu öğretmesine karşın, filmin adının "Karate Kid" olması...

Bay Han, tıpkı Miyagi gibi yemek çubuklarıyla sinek yakalamaya çalışan ama başaramayınca sineklikle işi halleden, eşini ve oğlunu trafik kazasında kaybetmiş bir adam. Bu açıdan, yeni geldiği mahallede yaşatlarından feci dayak yiyen küçük Dre Parker'ı himayesine alması şaşırtıcı değil. Yaşı 12 olsa da, 'kız arkadaş' faktörü bu tarz filmlerin 'olmazsa olmaz'ı bilirsiniz. Nitekim okulda karşısına çıkan, keman dersleri alan Çinli kız ile Dre'nin arasında masumane bir

Popüler sinemanın bu ikonuna ihanet etmeyip, onu elden geldiğince güncelleştirerek genç kuşağın beğeneceği hale getiriyor yönetmen.

yakınlık doğuyor. Ralph Macchio'nun ilk filmde Elisabeth Shue ile olan izdivacının karşısında bu yeniden çevrim, hedef kitlesini genişletip daha küçük yaştaki seyircileri de kapsama alanına katmak niyetinde. Öyle ki, bir noktadan sonra ayılıp, aslında küçük çocukların dövüştüğü bir film olduğunu fark etmeniz mümkün. Hemen belirtelim, yeni "Karate Kid" de "cılala parlat" repliği de yok. Onun yerine Bay Han, küçük öğrencisine "ceketini giy, çıkar, yere at, al ve as" komutlarıyla eğitim veriyor. Kung fu'nun bu 4-5 basit hareket temeline dayandığını varsayarak, bu sporu öğrenecekler kolay gelsin diyelim.

"Karate Kid", üç farklı açıdan bakılabilecek bir film. Koskoca Çin kültürüne, komünizmin geçmişteki bu görkemli kalesine, hatta Pekin'deki ünlü Yasak Şehir'e dahi Hollywood penceresinden bakan bir popcorn sineması

örneği. Hikayedeki kimi boşluklarıyla, anne rolündeki Taraji P. Henson'ın inandırıcı olamayan performansı, sinemada ciddiyet arayanların yüz vermeyeceği bir yapı. İkinci kategoride 80'ler kuşağı var. "Karate Kid" filmleriyle büyüyen o nesil için hoş nostaljik anlar barındıran, izledikten sonra dönüp bir de eski versiyonları izleme isteği uyandıran, cılalı bir antika... Üçüncü kategori ise çocuklar ve yeni yetmeler. Birkaç yıldan daha eski herhangi bir filmi seyrettirmenin pek mümkün olmadığı genç kuşak, "Karate Kid"i ayıla bayıla izleyip, çıkışta kung fu'ya merak salacak gibi gözüküyor. [1]

"Glory of Love" şarkısı eski serinin simgesiydi. Yeni filmin de müzikleri başarılı, hatta Lady Gaga bile var.

Jackie Chan'i keşke sadece haylaz çocuklarla değil, yaşlılarıyla dövüşürken de görebilsaydık.

altyazı

FİMLERİ ALTYAZI İLE İZLEYİN

PIRANA

ORJİNAL ADI Piranha

YÖNETMEN Alexandre Aja

OYUNCULAR Elisabeth Shue,

Steven R. McQueen, Ving Rhames,

Jerry O'Connell, Christopher Lloyd

YAPIM 2010 ABD

SÜRE 89 dk.

Genlerindeki 'kan kokusu'na bel beğlenen piranalar, MTV gençliğini paramparça ediyor bu filmde.

JOE DANTE'NİN 1978 YAPIMI AYNI ADLI KÜLT FİLMİNİ EPEYCE DEFORME EDEN Alexandre Aja imzalı "Pirana", parodiyle ciddiyeti koruma arasındaki çizgide gezinmeye çalışan filmlerden biri. Bunun yakın dönemlerdeki en başarılı ve çarpıcı örneği, Edgar Wright'ın "Zombilerin Şafağı" (Shaun Of The Dead) kuşkusuz. Bir yandan mizahın esnek bölgesinde turlarken, öte yandan da kan revan içinde bir 'ciddiyet'e uzanmak zor iş gerçekten de. Aja da belli oranda bunun altından kalkıyor gibi görünse de, nihayetinde hikayeyi zıvanadan çıkarıp 'hiçbir yer'e götürmeyi başarıyor.

Hayvanları çileden çıkarıp birer 'can alıcı'ya dönüştüren insanoğlunun, bir de bunu beyazperde aracılığıyla ifşa etmesine sıkça rastladık, rastlıyoruz, rastlayacağız. Köpekbalığından yılan, köpekten kuşa, timsahtan arıya, ayıdan yarasaya, hatta karıncaya kadar 'korku unsuru' olarak kullanılmayan hayvan kalmadı diyebiliriz. Pirana da bunların arasındaki yerini almıştı, yeniden hatırlandı. Genlerindeki 'kan kokusu'nun da

tetiklemesiyle 'iyi' bir 'korkunç hayvan' modeli oluşturan piranalar, üç boyut teknolojisinin de etkisiyle daha da irkiltici hale getiriliyorlar bu filmde. Ancak işin bu boyutuyla sınırlı oranda ilgilenen hikaye, onların gazabını 'eğlenen MTV gençliği'ne yöneltiyor, biraz da porno endüstrisine. Böyle bakınca, suya sabuna dokunmadan yaşayan 'sıradan' insanın 'hayatta kalma' hakkı olduğunun, 'dejenere' gençliktense vazgeçilebileceğinin altını çizdiğini görüyoruz filmin. Bu türden 'tutucu' bir bakış açısının tam da Hollywood alışkanlıklarına uygun bir tavır olduğunu söyleyebiliriz.

Devamının geleceği de kesinleşen "Pirana", Joe Dante'nin alçakgönüllü filminin (ki o filmin senaryosunu John Sayles yazmıştı) yanına bile yaklaşmıyor sonuç olarak. Ustaca çekilmiş birkaç sahne için seyretmek isterseniz sizi tutmayalım!

Gençlerden birinin, motorlu bir tekneyi alıp sudaki arkadaşlarını parçalayarak kıyıya ulaşmaya çalıştığı sahne.

Richard Dreyfuss ve Christopher Lloyd gibi iki büyük aktörün acımasızca harcandığına tanık oluyoruz filmde.

“Emek”çiler vazgeçmez!
86 yıl bu kuyrukta bekledik.
Yine bekleyeceğiz.

siyad

Sinema Yazarları Derneği

DIRİLİŞ

ORJİNAL ADI After Life

YÖNETMEN Agnieszka Wojtowicz-Vosloo

OYUNCULAR Liam Neeson, Christina Ricci,

Justin Long, Chandler Canterbury

YAPIM 2009 ABD

SÜRE 104 dk.

Polonyalı yönetmen,
festival filmlerini
sevenlere yönelik bir
korku filmi ortaya
koyuyor.

ÖLÜM SONRASINA ODAKLANAN KORKU FİLMLERİNE SON ÖRNEK OLARAK çıkagelen "Diriliş" in belkemiğini, ölünün öldüğüne inanmaması teması

oluşturuyor. Neredeyse her dinde, ölüye öldüğünü hatırlatmak için başında dua okunması gibi gelenekler bulunur. "Diriliş" te ölen Anna, duayla falan iflah olacak bir mevta değil. Bizzat ölüm sertifikasını gördüğünde bile ölmüş olduğuna inanmıyor. Kendisini cenazeye hazırlayan Eliot'un bir sapık olduğunu, onu alıkoyup öldüreceğini, aslında halen hayatta olduğunu düşünüyor.

Eliot ölümlerle iletişim kurma yeteneğine sahip olduğunu iddia ederek, "Altıncı His" teki çocuğun büyüüp bu işi mesleğe dönüştürmüş versiyonuna dönüşüyor. Şaka bir yana, "Diriliş" düz bir korku filmi değil. Yönetmen, sanat sineması sevenlere hitap eden bir korku çekmek derdinde. Fakat klişeleri kullanmaktan da geri durmuyor. Işığı sönen koridorlar, "Orada kimse var mı?" diye diye ürkek adımlarla karanlık bir odaya ilerleyen karakterler, aniden kahramanın omzunu ya da

bileğini yakalayarak onu korkutan kişiler aracılığıyla (yani basit ve öğrenilmiş numaralarla) korku yaratmaya çalışıyor. Öte yandan alelade bir korku filmi yapmamak için de uğraşıyor. Ölüm ve yaşam üzerine sorgulamalar, şık kamera açıları, ışık gölge oyunları ile sürüden ayrılmanın peşinde.

Filmin seyirciye sürprizler sunması, olumlu bir ayrıntı sayılabilir. Anna'nın gerçekten ölü mü yoksa diri mi oluşu, Eliot'un görüldüğü gibi şefkatli bir cenazeci mi yoksa kurbanlarını canlı canlı gömen bir sapık mı olduğu asla cevaplanmıyor. Anna'nın rüyalar görmesi de filmin gerçekliğinin sorgulanmasına bir davet. Fakat bu türden hediyeler, "Diriliş" in hakiki bir korku filmi olmadığı gerçeğini değiştirmiyor. Yapıt, ancak televizyonda yakalanırsa izlenecek, DVD'si indirim sepetine girdiğinde dikkat çekecek vasat bir ilk film. 📺

Ölümü kabullenme ve canlı gömülme korkularına dair, Edgar Allan Poe'yu andıran gotik bir yaklaşım hakim.

Filmden Liam Neeson'ı çıkarın, geriye oyunculuk adına pek bir şey kalmıyor.

DİRİLİŞ

KARATE KID

PİRANA

A-TAKIMI

	CEM ALTINSARAY	BİLGEHAN ARAS	TUNCA ARSLAN	KEMAL EKİN AYSEL	BURAK GÖRAL	MURAT ÖZER	BURÇİN S. YALÇIN
DİRİLİŞ				★★★	★★	★★	
KARATE KID						★★★★	
PİRANA						★★	★★
A-TAKIMI		★★		★★★★	★		★★
AJAN SALT		★★★★			★★	★★	★★★★
ANNELER VE KIZLARI					★★★★		
ARABİSTAN					★★	★	
B PLANI					★	★	★★
BAŞLANGIÇ	★★★★	☆☆☆☆☆	★★★	★★★★	☆☆☆☆☆	★★★★	★★★★
BÜYÜKLER				★★	★★★	★★	★
CEHENNEM MELEKLERİ		★			★	★	★★
CİDDİ BİR ADAM	★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★	☆☆☆☆☆
DENEY: DNA		★			★★★		★★★
GECE VE GÜNDÜZ		★★	★★		★★★	★★	★★★★
KAPI							
ÖLÜMSÜZ					★★	★★	
SIRADAN İNSANLAR						★★★★	
SİHİRBAZIN ÇIRAĞI					★★	★★	
SON HAVA BÜKÜCÜ			★	★★	★★★		
VAHŞET SAPAĞI						★	
YEPYENİ BİR HAYAT			★★★			★★★	
ZORLU GÖREV					★★★	★★★	★★★
7 KOCALI HÜRMÜZ	★★★		★★		★★	★★★	★★
HAYATA ÇALIM AT		★★	★★★	★★★★		★★★	★★★
ÖZEL KUVVETLER				★★		★★★	★★★

TRENDEKİ YABANCI

(STRANGERS ON A TRAIN, 1951)

TUNCA ARSLAN

tuncaarslan@yahoo.com

YEGANE FİMLER

Çek Cumhuriyeti'nin eski cumhurbaşkanı Václav Havel, 74 yaşında ilk filmini yönetti ve "Muhtemelen son filmim olacak" dedi. Türk sinemasında da 'ilk ve tek film' çekmiş o kadar çok yönetmen var ki...

GEÇEN SALI GÜNÜ CUMHURİYET GAZETESİNDE "HAVEL İLK FILMİNİ ÇEKTİ" BAŞLIKLIL KISACIK BİR HABER VARDI. ÇEK

Cumhuriyeti'nin eski cumhurbaşkanından başkası değildi bu. Politik kişiliği kadar tiyatro eserleriyle de tanınan 74 yaşındaki Havel, kendi oyunundan uyarladığı "Ayrılış" (Leaving) adlı filmde başrolü de eşi Dagmar Havlova'ya vermiş. Filmin, politik yaşama absürd bir açıdan yaklaştığı söyleniyor.

Benim ilgimi çekense, Havel'in "Bu ilk filmim, muhtemelen son filmim olacak" şeklindeki sözleri oldu. Dünya sinemasında 'ilk ve tek' filme sahip epeyce yönetmen var. Yalnızca Türk sineması ele alındığında bile oldukça geniş bir liste uzanıyor karşımızda. Buyrun, şöyle bir bakalım...

İlk Türk filmi "Ayastefanos Abidesi"nin Yıkılışı'nı çeken Fuat Uzkınay'ın haber ve belge filmlerinin dışındaki tek konulu filmi 1918'de Weinberg'le birlikte yönettiği "Himmet Ağa'nın İzdivacı". Osmanlı Sanayi Madalyası, Avusturya Liyakat Madalyası ve Genelkurmay Başkanlığı ödülü kazanan bu filminden sonra başka yapıta el atmamış Uzkınay. Yurtdışında çekilen ilk Türk filmi, 1919 yapımı "Koruyan Ölü", Celal Esat Arseven'in yegane yönetmenlik denemesi.

Cahit Irgat'ın 1950'de çektiği "Bırakılan Çocuk", başrolü de üstlenen Irgat'a ciddi oyunculuk ödülleri getirmiş ama sanatçı yönetmenliği sürdürmemiş.

Ali İpar, sinema tutkunu çok zengin bir armatör. Türk sinemasının ilk renkli filmlerinden olan "Salgın"ı 1952'de çekmiş, başrolde de Amerikalı eşi Virginia Bruce'u oynatmış. İpar, İngiltere ve Meksika'da iki konulu film daha yapmış ama bunların adını bile anımsamadığı için "Salgın" tek filmi olarak geçiyor kaynaklarda. Muammer Çubukçu'nun "İstanbul Çiçekleri" (1952), Enver Burçkin'in "Vahşi Arzu"sü (1953) ve Vedii Cezayirli'nin "Kaderin Mahkumları" (1953) ha keza... Turgut Etingü ve "Ebediyete Kadar" (1955)... Ebediyete kadar tek film!

Nihat Aybars ve "Hollywood Rüyası"... Çekimlerine Hollywood'da başlanan ve İstanbul'da bitirilen 1956 tarihli film, Aybars'ın yönetmenlik hanesinde yazan tek çalışma.

Uzun yıllar Osman Seden'e görüntü yönetmenliği yapan Necati İlktaç 1959'da kendi filmini yapmış: "Fedakâr Kaptan". İlktaç sonra nedense görüntü yönetmenliğine dönmüş.

Sinema tarihimizin unutulmuş, daha doğrusu çok az tanınan kadın yönetmeni, 1950'li yılların çocuk yıldızlarından Hilal Esen'in annesi Feyturiye Esen'in de tek filmi var: 1959'da yaptığı ve başrolü kızına verdiği "Canım Benim".

Hukukçu sinemacılarımızdan Vedat Akdikmen'in 1961'de çektiği ilk filmi "Küçük Dünya", bir kaza sonucu tümüyle yanmış. Belki de bu talihsizlik nedeniyle Akdimen ikinci filmini asla yapmamış.

Yeşilçam'ın romantik jönlerinden Muzaffer Tema'yı da anmadan geçmeyeyim; 1961'de Tema Film'i kuran sanatçı, "Vahşi Kedi" adında bir de film yönetmiş ama o kadar...

1998'de yitirdiğimiz oyuncu ve sinema yazarı Hayri Caner, 1962'de senaryosunu da yazdığı "Vur Gözünün Üstüne" diye bir film yapmış. Daha sonra üç kez kamera arkasına geçmiş Caner ama "Altın Yumruk", "Viski, Kadın ve Pasta", "Arkadaşımın Aşkısın" adlı bu filmlerin hiçbirini tamamlayamamış, hepsi yarım kalmış.

Yılmaz Güney ve Şerif Gören'in rol aldıkları bir ilk ve de tek film var: Tiyatro kökenli Ziya Demirel'in 1964 tarihli çalışması "Kocaoğlan".

E Yayinevi'nin kurucusu Cengiz Tuncer'in senaryosunu da yazdığı ama hiçbir zaman gösterime giremeyen 1965 yapımı filminin adı ise "Sevmek Seni".

"Vurguncular" (1966), Şinasi Önengüt'ün tek filmi... Süleyman Demirel'in yaşamını konu alan "Çoban Sülü" belgeseliyle tanınan Turgut İnangiray'ın tek konulu filmi: "Ecelin

Gölgesinde" (1970).

Sinemamızın Taçsız Kral'ı Ayhan Işık da pek çok oyuncu arkadaşı gibi yönetmenliği denemiş ve 1976'da "Örgüt" adında bir filme imza atmış. Aynı yıldan bir başka örnek de Özcan Arca'nın 14. Antalya Film Şenliği'nde 3.'lük kazanan "Merhaba"sı...

Çok yönlü sanatçılarımızdan Tuncel Kurtiz'in yönettiği "Gül Hasan", 18. Antalya Film Şenliği'nde 3.'lük kazanmış, bir de en iyi senaryo ödülü almış ama Kurtiz bir daha kamera arkasına geçmemiş.

70'lerin serüven filmlerinin aranan oyuncularından Yıldırım Gencer'in de yönettiği bir film dikkat çekiyor: "Kan Bağı" (1981). Gencer şansını fazla zorlamak istememiş anlaşılır.

Oldukça başarılı bulunan bir ilk ve tek film: "Kırlangıç Fırtınası" (1985). Atilla Candemir, bu kadarıyla yetiniyor belli ki. Yavuzer Çetinkaya denilince de akla hemen ilk ve son filmi "Deniz Kızı" (1987) geliyor.

Sorbonne'da okuduktan sonra banka genel müdürlüğü yapan, 1987'de Varlık Film'i yönetmeye başlayan Taner Aşkın, 1988'de ilk filmine imza atmış: "Yansıma". Mehmet Aydın'ın "Kürklü Melek"i de (1989) bir başka örnek.

'İlk ve tek film' kıstası olarak kendimce 20 yıllık bir zaman dilimi belirledim; dolayısıyla 1990 yapımı "Camdan Kalp"i ve Füzün-Gülsün Karamustafa ikilisinin "Benim Sinemalarım"ını da şimdilik bu çerçevede değerlendiriyorum ki "Camdan Kalp" bence türünün en iyi örneğidir. Zaman zaman Fehmi Yaşar'ın yeni bir film için hazırlık yaptığı yönünde haberler okuruz ama sonrası gelmez maalesef.

1990 sonrasında da yapılmış 'biricik' filmler var elbette; örneğin Savaş Ay, "Dansöz" faciasından sonra bir daha yönetmenlik yapmayacağına dair 'tövbeler' etti ama aradan 20 yıl geçmeden, yani 2021'i görmeden, ne olur olmaz diyorum yine de.

Haftaya görüşmek üzere. Sinema salonunu en son siz terk edin!

YAŞAMAK

Akira Kurosawa'nın hayatı ve ölümü sorguladığı başyapıtı "Yaşamak" (Ikiru), "Nedir hayatımızı değerli kılan?" sorusuna muhatap olduğumuz her anın anatomisini çıkarıyor. Başroldeki usta aktör Takashi Shimura da Kurosawa'nın zihnini açan 'mumyavari' bir performansa ulaşıyor.

KUROSAWA'NIN KAFASINDAKİ TEK BİR CÜMLEDEN YOLA ÇIKARAK SHINOBU HASHIMOTO'YLA BİRLİKTE SENARYOLAŞTIRDIĞI

"Yaşamak", 'öleceğini öğrenen bir adamın yaşamaya başlaması' diye özetlenebilecek bir hikayeye sahip. Kurosawa-Hashimoto ikilisinin yazdığı senaryoya hayati müdahalelerde bulunan Hideo Oguni'nin katkısını da unutmamak gerek bu aşamada. Filmin ana karakterinin öykünün ortasında ölmesi gibi "Olacak şey değil!" dedirten bir fikri ortaya atan da o. Belki de filmin bu denli başarılı olmasının ardında yatan nedenlerin başında geliyor bu fikir. Lineer kurguyla gitmeyi planlayan senaristleri uyandıran Oguni, yazım aşamasında senaryonun çöpe atılmasına neden olmuş ama bu hamlesiyle bir başyapıtın ortaya çıkmasını sağlamış.

"Yaşamak", Kanji Watanabe adlı bir belediye çalışanıyla tanıştır bizleri. Halkla ilişkiler bölümünün başında olan bu adam, 30 yıldır içinde bulunduğu bu kurumda çalışma arkadaşlarından birinin de yakıştırdığı gibi 'mumya' tarında bir hayat sürmektedir. Bir gün bile izin almadan çalışan ama bürokrasinin hantal yapısı içinde iyice etkisizleşen Watanabe, mide ağrıları için gittiği hastaneden birkaç aylık bir ömrü kaldığını öğrenince, o güne kadar yaşayamadığı hayatını 'anamlı' kılacak bir şeyler yapmak ister. Önce kendini onun 'Mefisto'su olarak gören bir yazarın rehberliğinde gece hayatına akar, ardından birlikte çalıştığı Toyo adlı genç kızın yaşadığı mutluluğun sırrını kapmaya çalışır ve başarır da... Sonrasında "Yaşadım!" diyebilmenin peşine takılır ve arkasında bir şeyler bırakmak adına çabalamaya başlar...

Takashi Shimura'nın bir miktar Murnau'nun "Son Adam"ındaki (Der Letzte Mann) Emil Jannings benzeri bir kompozisyon çalışması içine girdiği "Yaşamak", bu anlamda bir oyuncu filmi olmanın sınırlarında dolaşır. Shimura'nın buradaki Watanabe karakteri için çok özel çalışmalar gerçekleştirdiği ve kendi sınırlarını zorladığı da düşünüldüğünde aktörün filme kattıklarının altını çizmek daha da kolaylaşıyor. Bir 'mumya' ya da 'hayalet' gibi ortalarda dolaşan, içe kapanık Watanabe'nin yazgısını belirleyen bir performansla ulaşıyor usta aktör burada.

Öte yandan bu yapıyı tam bir yönetmen filmi olarak tanımlamak gerek, zira Kurosawa'nın sinema sanatının her türlü elemanına hakim anlatımının izlerini ilk elden görmek mümkün "Yaşamak"ta. Filmin meselesinin ardına saklanmayan, bunu sinemasal enstrümanlarla zenginleştiren yönetmen, özellikle ışık konusunda çarpıcı (belki de o dönem için devrim niteliğinde) bir çalışma gerçekleştiriyor. Başkarakterin ruhsal duruma uygun bir rota izleyen ışık çalışması, karakterin gözlerindeki parlaklığı yok edip sonra da ortaya çıkarma konusunda etkili bir yol takip ediyor. Kurosawa'nın başarısını tabii ki bu kadarla sınırlamak mümkün değil. Bir cümleden yola çıkıp devasa bir insanlık dersine ulaşan sinemacı, hayatın anlamlandırılmasının bireyler açısından ne kadar zor olduğunu, bunun olağanüstü koşullarda çok daha 'doğru' biçimde kendini gösterdiğini hissettiriyor filmiyle. Watanabe'nin röntgen filmini gördüğümüz ilk andan itibaren izleyiciyi 'kaçınılmaz son'la yüzleştiren yönetmen, sonraki dakikalarda -hiç acele etmeden- adım adım işliyor hikayesini ve 'hayatın değeri'ni anlamının

kapılarını ardına kadar açıyor. Merkeze koyduğu karakterin standartlarının dışına çıkmasının yolunu 'ölüm' kavramıyla açıklarken onu 'deformasyon'un eşliğine kadar getiriyor. 'Gerçeğe sinemasal bir kılıf geçirmek' gibi Kurosawa'nın temel özelliklerinden birini en çarpıcı haliyle bu filmde görme şansına kavuşuyoruz. Acı gerçeğin sinema sanatı açısından 'gerekli' olmadığını vurgulayan yönetmen, kesin ölümü bile bir şekilde filtrelemeyi başarıyor burada.

Kurosawa sinemasının karakterlerin içini görmemizi sağlayan temel anlatım özelliklerinin zirve yaptığı film olarak kabul edebiliriz "Yaşamak"ı. Ele aldığı karakterin insani ve şeytani yanlarını aynı potaya atmakta sakınca görmeyen usta, böylece 'saf insan'a ulaşıyor ve iyilikle kötülük arasındaki fluluğun öne çıkmasını sağlıyor. Çevresel faktörleri de bu karakterin gelişimi içinde önemli hale getiriyor, dahası çevrenin etkisine açık bir hedef tahtasına dönüştürüyor onu. Buradaki Watanabe karakterinin iyi, doğru, dürüst olmak gibi kaygıları yok aslında. Sadece 'yaşamak' istiyor kahrmanımız. Kurosawa da başkarakterinin bu isteğini kırmıyor ve ona yaşamının yollarını gösteriyor adım adım. Bu düzlemde hareket ederken doğrularla yanlışların yanıltıcılığına kurban etmiyor Watanabe'yi, bir 'insan' olarak var olabilmemesinin önünü açıyor.

Kurosawa'nın en belirgin tavrının izleyende özdeşleşme duygusu yaratmak olduğu düşünüldüğünde hedef tam onikiden vuruluyor. Ayrıntıları önemsizleştiren bir bakış açısının bizleri birer 'yaşayan ölü'ye dönüştürmesini engellemenin elimizde olduğunu hissettiriyor "Yaşamak". Ve riske açık bir hayatı yaşama gerekliliğini... ■

EN ÜRKÜTÜCÜ 11 HAYVAN SALDIRISI FİLMİ

Bu hafta beyazperdeye piranalar saldırıyor. Hayvanların seyirciye ilk saldırısı bu değil tabii. 1933'teki King Kong'dan beri başımıza musallat olmayan hayvan kalmadı neredeyse...

SİNEMA ALEMİNİN HAYVANLARLA OLAN İLİŞKİSİ HIÇ DE "LASSIE" GİBİ ESERLERİN DÜŞÜNDÜRECEĞİ BİR HARMONİYE SAHİP DEĞİL.

Hatta bu filmlerden yola çıkarak hayvanlar alemini sevimli göstermenin genelde zorlama bir çaba olduğunu dahi iddia edebiliriz. Sinemada hayvanı hayvan yapan, agresifliği, laftan anlamaması ve çoğu zaman karnının aç olması. Bu hafta gösterime girecek olan "Pirana 3D" (Piranha) vesilesiyle buna tekrar şahit olacağız. Gene çok canlar yanacak. Sonunda kazanan umarız insanlık olacak. Sinema salonuna koşturmadan önce havaya girmek ve hayvan kısmının günahsız insanlara hücumuyla ilgili filmleri hatırlamak isteyenler için ufak bir liste hazırladık. Çoğu birer canavar olarak tasvir edilen, bir kısmı da alelade hayvanlar olan saldırganların bir dökümünü yaptık.

1 JAWS (1975)

Turistik bir sahil kasabası, ekmeğine bakan insanlar, yaz aşkı peşinde bir gençlik. İşte "Jaws", yani Steven Spielberg'ün başyapıtının gözünü kan bürümüş köpekbalığı bu ortamda terör estiriyor. Spielberg sinemasının en güçlü yanlarından biri bu. Onun, sinemada paniği ve aniden geliveren terör duygusunu en iyi veren yönetmenlerden biri olduğu genelde es geçilir. Varsa yoksa Spielberg'ün aile takıntılı temaları ele alınır. Halbuki "Schindler'in Listesi"nden (Schindler's List) "Dünyalar Savaşı"na (War Of The Worlds) kadar birçok filmi böyle kolektif panik anlarıyla doludur. Spielberg'ün harmonik aileleri, yaşanacak teröre uygun birer kurban olmalarından dolayı harmoniktirler. Tüm saldırgan hayvan filmlerinin medarifihtari diyebiliriz "Jaws" için.

2 KUŞLAR (THE BIRDS, 1963)

Hitchcock'un başyapıtının en ayrıksı yönü herkesçe bilinir: Filmin kuşları, sanki ucuz bir üçüncü sayfa haberinden çıkıp gelmişçesine, sebepsiz bir şekilde bir kasabaya dadanırlar. Gagalarını insanların gözüne ve Tippi Hedren'in saçlarına sokarlar. Bu gereksiz agresyon "Kuşlar"ı diğer agresif hayvan filmlerinden ayırır. Neden? Çünkü filmde kuşlar, insanlar için hiçbir psikolojik temaya işaret etmezler. Bu tarz klasiklerde hayvanlar genelde insanın doğayla, saf kötülükle, kendisiyle hesaplaşmasının bir parçasıdır. Hitchcock'un kuşları ise böyle arkaik bir hesaplaşmanın parçası olamayacak ölçüde selamsız sabahsız gelirler. Tüm karakterlerde ve seyircide evvela bir şaşkınlık ve panik yaratırlar. Kimsenin olayın daha derin manaları hakkında düşünecek vakti yoktur artık.

2

3

4

5

3 KING KONG (1933)

Cüssesi yanıltmasın, o bir goril. Apartman boyunda fakat altından bir kalbi var. Gururlu bir hayvan. Saldırgan hayvan filmleri arasında "King Kong"u sayarken bunu es geçmeyelim. Temelinde insanlarla çok bir derdi yok King Kong'un. Fakat darlıyorlar, yakasını bırakmıyorlar, damarına basıyorlar. King Kong'un da damarına basmayacaksın. İri kıyım fakat atik, tırmanma desen tırmanma, zıplama desen zıplama, güç kuvvet desen hepimizi döver. İçkisi kumarı yok, fakat işte bir zaafı kadına düşkün olması. Aslında bu isabetli tarife bakarak King Kong'un bir hayvandan ziyade 'mahallenin delikanlısı' olduğu düşünülebilir. "Yaratık"ın (Alien) hayvanlığını sorgulayanların utanma vakti geldi. Demek ki hayvan rölatif bir olguymuş. Böyle de hayvan olunabiliyormuş.

4 YARATIK (ALIEN, 1979)

Yaratığın bir hayvan olup olmadığı konusu tartışılabilir. Fakat biraz düşünersek, hayvan karakteristiğine sahip olduğunu teslim etmek zorundayız. Sınır çizip bölge oluşturmak, avlanmak; sonraki filmlerde sürü halinde hareket etmek... Kabul edelim ki yaratık, bir uzay hayvanı. Hayvan illaki dünyada olacak diye bir kanun mu var? Olur, biraz düşününce, uzay hayvanı da olur. Olur da, böyle mi olur? İnsanın üstüne üstüne böyle zulüm gibi gelir mi? Bak "E.T."ye? Ne kadar tatlı. Al, üst cebine koy. Bu musibet ise gemi mürettebatının başına öyle bir musallat oluyor ki düşman başına. En beter hayvana bile, en azından başka bir hayvanı yiyip onun fazladan üremesini engelliyor diye tahammül ediyoruz. Peki bu yaratığın doğanın dengesiyle ne alakası var şimdi?

5 KARA GÖLÜN CANAVARI (CREATURE FROM THE BLACK LAGOON, 1954)

1950'lerin B türü korku filmleri furçasının bir parçası olan filmin yaratığını balığımsı bir yaratık kostümüne girmiş bir insan oynuyor. Bunu görmek çok güç değil. Efektlerin ve kostüm tasarımının naifliğine gülümsemek olası tabii. Fakat sinemanın hayal gücümüze henüz bugün bildiğimiz resimleri katmadığı dönemlerden kalma bu filmi izlerken, yüzen kıza derinden yaklaşan yaratığa bakıp az biraz ürpermemek elde değil. Sudan fırlayan korku "Jaws"ın da ilhamları arasında. En azından dönem seyircisinin, bizim çok alıştığımız bu görüntü karşısında nasıl da korktuğunu tahmin etmek güç değil. Envai çeşit hayvan sesinin ortasında, doğal ortamda, insanla olan ikiliği bakımından hayvanları aratmıyor Kara Gölün Canavarı da!

6 JURASSIC PARK (1993)

Spielberg "Schindler'in Listesi" ile işi ciddiye bindirmeden evvel son bir defa eğlenmek istemiş olmalı. Bu defa dinazorlarla karşı karşıyayız. Dinazorlar öldü diyeceksiniz. Fakat gelişmiş DNA teknolojisi bu sorunu da hallediyor. Bilim ile ticareti aynı kotada eriten bir iş adamı, parayı basıp kendine dinazorlardan oluşan bir hayvanat bahçesi yaptırıyor. Gene tedbirsizlik, gene eksik iş ahlakı. Sonuç? Yok yere kaybedilen canlar. Para baskısı yüzünden problemleri örtbas etme motifi, "Jaws"ta da vardı. Spielberg'ün bu konudaki hassasiyeti takdire şayan. İster köpek balığı olsun, ister dinazor, ihmalkarlığın bedelini çatır çatır ödetiyorlar. Dinazorlar arasında özellikle Velociraptorlar öne çıkıyor. Hız, vahşilik, sivri dişler, atıklık, sürü halinde koordine çalışma. Uğursuz yaratıklar...

7 YILDIZ GEMİSİ ASKERLERİ (STARSHIP TROOPERS, 1997)

Verhoeven'in bu filmiyle ilgili çok sık sorulan soru: Acaba film ironik mi yoksa ciddi mi? Konu şöyle... Uzayda insanların yayılması için gayet müsait bir gezegen bulunmuştur. Gelin görün ki gezegen böcek kaynamaktadır. Böcekler de çok büyüktür. Askeri operasyonlarla gezegeni böceklerden temizlemeye çalışır insanlar. Bir nevi "Avatar" yani. Fakat böcekler Navi'ler gibi seksapel sahibi değildir, Verhoeven de bu sebepten insanoğlunun şiddete düşkünlüğünü ve militarizmini mi eleştireyim, yoksa haşaratla mücadele belgeseli mi yapayım, karar verememiş gibidir. Karikatürize resmedilmiş birtakım kaslı Amerikan askerlerinin böcek öldürürken hafif salak gözükmelelerini izleyip, sonunda tüm bu tecrübenin neye yaradığını pek anlamayız.

8 YERALTI CANAVARI (TREMORS, 1990)

"Dune" serisindeki çöl solucanları Teksas'ın ufak bir köyünde bitiverse ne olur? Yerli ahali bu durumu nasıl karşılar? Gençlerin tepkisi ne olur? Solucan dediğin de öyle sersem, sümüklü bir şekilde betonda sürünmüyor. Yerin altından, toprağı oyarak, petrol kuyularını es geçerek ilerliyor. Oydukça toprağı sarsıyor. Yarattığı minik depremleri, gürültüsü, bin türlü dert. Fakat filmin eğlenceli yanı, ahalinin gerçek Teksaslılar gibi olayı metanetle karşılayıp hemen çeşitli stratejilere girişmesi. Bu sebepten "Yeraltı Canavari" diğer hayvan filmlerinin sahip olmadığı bir vasfa sahip: Paniğe kapılmak yerine sakince düşünüp hareket eden insanlar var. Diğer filmlerde bilim adamından uzay mekiği mürettebatına herkes donuna ededursun, insana yakışan duruş Teksaslılara nasip oluyor.

9

10

11

9 ÖRÜMCEK KORKUSU (ARACHNOPHOBIA, 1990)

Ölümcül zehir taşıyan bir örümcek canını aldığı adamlardan birinin tabutuna saklanır. Güney Amerika'dan Kaliforniya'nın neziht ortamına gelir. Burada farklı farklı örümceklerle ilişki kurar. Üreyerek adeta bir aşiret kurar kendine. Örümcek nüfusu, yavaş yavaş bir suç cemaatine dönüşür. İnsanlara saldırıp onları zehirlemeye başlar. Şirin kentin doktoru ve böcek ilaçlamacısından başka örümceklerle savaşıacak adam da bulunmaz. Bir nevi hayvan saldırısı filmleriyle, "Kahraman Şerif" (High Noon) kırması bir yapıt çıkar ortaya. Seyirciyi 50'lerin korkularına döndüren "Örümcek Korkusu" korkunç ve gülünç bir film. İzlerken ortalama bir korku filmine nazaran daha az yerinizden sıçıyorsunuz belki. Fakat John Goodman'ın tuhaf böcek ilaçlamacısı performansı için izlenir.

10 WILLARD VE FARELERİ (WILLARD, 1971)

Geçtiğimiz yıllarda bir yeniden çevrimi de yapılmış olan bu B filmi klasiğinde, bir fare sürüsüyle annesinin gölgesinde ezilen bir adamın gitgide karanlıklaşan ilişkisini izleriz. Evin bodrum katında takılan fareleri temizleyeyim derken kendini bu hayvanların büyüüne kaptırır Willard. Alfred Hitchcock'un "Sapık"ını (Psycho) aratmayacak ölçüde ödipal bir atmosfere sahip olan evinde fareleriyle kurduğu dostluk Willard için bir kaçış olur. Sonra bu saplantısından yavaşça uzaklaşır. Evlenip çocuk çocuğa karışmaya çalışır. Fakat hayvanlar alemine elini veren kolunu kaptırır. Willard'ın dostluğundan yüz bulan fareler işi iyice azıtır. Bu garip ve kasvetli film, 1970'lerin korku sinemasının gizli klasiklerinden...

11 ANACONDA (1997)

Indiana Jones'un özlü sözünü hatırlayalım: "Yılanlardan nefret ederim!" İnsanlığın yılanlarla çok hoşlaştığı söylenemez genelde. Sevimsiz, insanın huzurunu kaçıran, soğuk ve sinsi hayvanlardır bunlar. Sokar, ısırır, vücuduna sarılıp boğarlar. Her türlü pislik var yani. İyileri de vardır muhakkak tabii. Fakat bu filmin yılanı, amazonların derinliklerinde yaşayan bir dehşet. Boy, pos tastamam. Zeka desen zehir gibi. Rahatına düşünlerden. Mekanına girildiğinde arıza çıkarıyor. Neden mekanına giriliyor peki? Hayvan filmleri klasiği işte... Meraklı, prestij peşinde bilim adamları, boyundan büyük işlere kalkışan, olayı hafife alan rehberler. Tedbirsizlik, dikkatsizlik. Vurgulayalım: Bu yılan çok büyük. Temiz 10 metresi var.

BECKET

İngiliz tiyatrocu Peter Glenville, yönetmenliğini yaptığı 1964 yapımı Jean Anouilh uyarlaması "Becket"la, İngiltere Kralı 2. Henry ve yoldaşı Thomas Becket arasındaki ilişkinin 'aşka dönük' yüzünü tarihsel gerçeklere sırtını dayamadan 'kaynayan bir kazan'a atıyor.

TİYATRODA BAŞARILI BİR AKTÖR VE YÖNETMENKEN 1955-1967 ARASINDA ÇEKTİĞİ YEDİ FİLMLE İLGİSİNİ SİNEMA SANATINA

yöneltilmiş, sonrasında tiyatro dünyasına geri dönmeyi tercih etmiş İngiliz yönetmen Peter Glenville, 1964'te kısacık filmografisinin başyapıtı "Becket"ı ortaya koyar ve Akademi dahil bütün sinema dünyasının ilgisini üzerine çeker. İki erkek arasındaki 'arızalı' tutkunun resmini çizen film, ilişkiyi çerçeveleyen atmosferle de döneminin ötesinde bir 'duygu'nun kapılarını aralamayı başarır.

Fransız tiyatrosunun sağlam yazarlarından Jean Anouilh'in ilk kez 1959'da sahnelenen oyunundan uyarlanan "Becket", İngiltere Kralı 2. Henry ile yoldaşı Thomas Becket arasındaki 'karmaşık' ilişkinin ipuçları üzerinden yürüyen bir yapıya sahip. Becket'in mezarı başında 'günah çıkaran' Henry'nin görüntüsüyle açılan film, sonrasında ikili arasındaki bağın nereden gelip nerelere gittiğini anlatan büyük bir geri dönüşle hikayeye giriş yapar. Normanların egemenliğindeki İngiltere'de Sakson kanı taşımasına karşın Henry'nin en yakın arkadaşı olmayı başarmıştır Becket. Bir tür 'hizmetkar' dır ama hayatını 'zevk' üzerine kurmuş gibi görünmektedir, kralı da zevkine ortak yapmıştır. İkili arasındaki 'sevgi', özellikle kral için tutku boyutundadır. Henry ile Becket arasındaki bağ, Becket'in Henry tarafından ülke yönetiminde söz sahibi olacak kadar yetkilendirilmesi, ardından da Canterbury Başpiskoposu yapılmasıyla incelmeye başlar. Çıkarları için Becket'i oraya getirmiştir kral, ama silahı geri teper ve Becket burada 'doğru'nun yanında olma çabası içine girer. İkili arasında yaşanan bu

çatışma, nihayetinde Becket'in ölümüyle sonuçlanacak bir dizi olayı da tetikleyecektir...

Bu hikayede 'çatışma'yla anlaşılan birkaç ağırlık noktası var: Henry ile Thomas Becket arasındaki ilişki (kişisel çatışma), İngiltere'deki Norman-Sakson çekişmesi (sınıfsal çatışma), kraliyetle kilise arasındaki uyumsuzluk (otorite çatışması)... Sacayağı oluşturan bu üç çatışma noktası, filmde öylesine ustaca bir araya getirilip harmanlanıyor ki, hepsi birer film konusu olabilecek bu unsurların ipini koparıp gitmesi önleniyor. Peter Glenville, Anouilh'in eserini beyazperdeye taşıırken teatrallık sınırlarında kalmamaya özen gösteriyor, kendisi de bir tiyatrocu olmasına karşın. Sinema sanatının avantajlarını kullanarak hikayeyi daha etkin kılmayı başarıyor, özellikle de Henry-Becket ilişkisinin derinlikleri açısından.

Aktörlük becerisi açısından bu filmde Richard Burton karşısında ezici bir üstünlüğe sahip görünen Peter O'Toole, Henry-Becket ilişkisinin 'sıkıntılı' doğasını deşifre etmeye yönelik hamlelerin de başkahramanı oluyor. İki adam arasındaki ilişkinin, özellikle de Henry açısından bakıldığında eşcinsel işaretlemelerle dolu olduğunu da görüyoruz. "Seni seviyorum" vurgusunu sık sık yapan Henry, Becket'i geri kazanmak için her şeyi yapmaya hazır bir görüntü çiziyor ki bu da aralarındaki dostluktan öte anlamlar taşıdığını gösteriyor bizlere. 'Ölümüne sevmek' kavramını hatırlatan Henry'nin aşkı (artık aşk diyebiliriz onun sevgisine), bir yandan da onun 'zayıf bir kral' olarak konumlanmasını sağlıyor. Becket'in Sakson kimliğiyle işin tuzu biberi oluyor, 'herkese ve her şeye karşı' sevmeyi sürdürmek durumunda kalıyor Henry.

Öte yandan filmin sınıfsal köklere bağlanan ikinci çatışma noktası olan Norman-Sakson çekişmesi, İngiltere'nin yaşadığı çalkantılı dönemlerden birini hedef tahtasına koyuyor. Fransa'dan kalkıp gelen Normanların, yerli Saksonlar üzerinde 'zor' kullanarak hakimiyet kurması, doğal olarak ülkede 'huzursuz' bir atmosfer yaratıyor. Becket'in Sakson olması da bu noktada devreye giriyor ve çatışmayı körükleyen unsur kimliğine bürünüyor. Becket'in aslında Norman olması, Anouilh'in yanlış bilgiyle yola çıkarak oyunda onu Sakson olarak göstermesiyle tarihsel bir yanlışın tiyatro ya da sinemada 'doğru' bir entrikaya dönüşebileceğini de belgeliyor.

Yapımın üçüncü çatışma noktası olan kraliyetle kilise arasındaki uyumsuzluğa gelince... Bu da Becket ortak paydasındaki yerini alan elemanlardan biri oluyor hikayede. Başpiskopos olduktan sonra çatışmayı daha da kronik hale getiren Becket, 'Tanrı'nın adamı' kimliği taşımasının da etkisiyle 'doğru'nun yanında buluyor kendini. Bu tavrı, Saksonları da heveslendiriyor bir yandan, ama Henry'nin öfkelerini üzerine çekmesi de kaçınılmazlaşıyor. Katledilmesine doğru giden yolda 'çözüm' olabilecek bütün fırsatlar da geri tepiliyor, Henry-Becket ilişkisi de çıkmaza giriyor haliyle. Becket'i 'hiç bitmeyen' bir aşkla seven Henry'nin düş kırıklığıyla temellenen gazabıysa bir ülkenin kaderine etki edecek kadar yıpratıcı oluyor. Yönetmen, malzemeyi son derece ustalıkla bir hamleyle aynı kazanın içine atıyor. İki adamın yazgısını derin bir altyapıyla anlamlandırıyor. "Seven unutmaz ve affetmez" gibi klişeler de iki kahramanın bedeninde ete kemiğe bürünüyor, filmin yüksek tondaki gerilimine 'boyut atlatıyor'. ■

UZAYDA DEHŞET

ORJİNAL ADI Pandorum

YÖNETMEN Christian Alvart

OYUNCULAR Dennis Quaid, Ben Foster,

Cam Gigandet, Antje Traue, Cung Le

YAPIM/SÜRE 2009 ABD/Almanya, 108 dk.

GÖRÜNTÜ/SES 2.35:1, 5.1 DD İngilizce ve

2.0 DD Türkçe

ŞİRKET Tiglon

Filmin adı, kendisini özetliyor. Bir grup uzay gemisi mürettebatına ne idüğü belirsiz yaratıklar musallat oluyor. Yine!

UZAYDA DEHŞET”İN EN KÖTÜ YANI, ARA ARA “BU FİLMİ ÖNCEDEN İZLEDİM Mİ?” sorusunu seyirciye sordurması.

İzlediğiniz yeni bir şey, farkındasınız.

Fakat bir türlü o önceden görmüşlük hissini içinizden atamıyorsunuz. Filmin akışının tahmin edilebilirliği, set tasarımı, konu edindiği uzaydaki son insan kolonisi mevzuu da değil mesele.

Birtakım meseleler o denli çok işleniyor ki tür sinemasında, yeni filmler bir türlü ‘yeni’ olamıyor artık. Hep dejavu, hep izlediğimiz şeyleri yeniden izliyormuşuz duygusu kalıyor elimizde.

Film, “Yaratık” serisinden, özellikle de son ve en zayıf halka “Yaratık: Diriliş”ten epey faydalıyor. Kirli, çamurlu, yapış yapış uzay gemisinin boğuculuğu ve kafayı sıyırmış tuhaf karakterler o filmi anımsatıyor. Derken mutasyon geçirip canavarlaşmış beyaz tenli yaratıkları görünce aklınız hemen “Cehenneme Bir Adım” (The Descent) serisine kayıyor. Film kendine dair bir şey yaratamıyor. Sadece sıkı bilimkurgu severlerin ilgisine yönelen bir yapıma dönüşüyor.

Ben Foster epey bir fiziksel performans sergilediği rolünün altından kazasız belasız kalkarak filmin tek başarılı oyuncusu olmayı başarıyor. Dennis Quaid ise artık eski güzel günlerin çok uzağında. Bir tür Harrison Ford hayaleti gibi ortada dolanıyor. Zaten çok fazla bir ağırlık taşıyor karakteri. Besbelli ki düşük bütçeli filmde Quaid’in maaşını karşılama sorunu doğduğu için, oyuncuyla kısıtlı bir çalışma yapılmış.

“Avatar”da derinlemesine incelenen, başka bir gezegenin coğrafyasına hallenen insanoğlu teması, bu filmde son kurtuluş umudu olarak kullanılıyor. İnsanlığın geleceğine dair uyarı mesajları vermeye çalışıyor Alman yönetmen. Fakat yapıtının klişeleri, Avrupalı bir yönetmen olarak ilk Amerikan filmi çekiyor oluşu ve genel harala gürele arasında o zayıf mesaj güme gidiyor. Adeta ‘çeviride’ kayboluyor. 📺

Alvart, sinema diline hakim ve gelecek için umut veriyor. Işığı ve gölgeyi, mekanı, tempoyu kullanmayı iyi biliyor.

Uzay gemisinde kapana kısılmış kalan insanları avlayan yaratık filmlerine yeni bir açılım lazım artık.

"SİNEMACILIK VE FİLMCİLİK YARARINA BAĞIMSIZ İLETİŞİM PLATFORMU"

sadibey.com

HAYATA ÇALIM AT

ORJİNAL ADI Looking For Eric
YÖNETMEN Ken Loach
YAPIM/SÜRE 2009 İng.-Fr.-İta.-Bel.-İsp., 112 dk.
GÖRÜNTÜ/SES 1.85:1, 2.0 DD İngilizce ve Türkçe
ŞİRKET Tiglon (Fida)

HAYATI DARMADAĞIN OLMUŞ, İKİ ÜVEY oğlunu 'doğru' biçimde büyütebilmek için çaba harcayan, bir yandan da boşandığı karısını geri kazanabilmek için uğraşan bir babanın, 'idol'ü bellediği ünlü futbolcu Eric Cantona'nın 'yardımları' sayesinde yeniden ayağa kalkma denemesi diye özetlenebilir "Hayata Çalım At"ın hikayesi.

Ken Loach'un futbol ve sinemayı ustaca bir araya getirdiği, 'futbolun hayata benzediği' tezini destekleyen filmi, yönetmenin tipik 'işçi sınıfının öfkesi' meselesini farklı bir yapıyla dillendirmesine vesile oluyor. Eric Cantona'nın 'ruh'uyla baş karakter Eric'in muhabbetleri ve bunların sonuçları, hikayenin gideceği yeri az çok işaret etse de, kahramanımızın 'umutsuz' görüntüsünün de etkisiyle her an bir sürprizle karşılaşacağımız hissiyatıyla izliyoruz filmi. Öyle de oluyor aslında...

Sinema-futbol ilişkisinin insana değen özelliklerini beyazperdede hakkıyla veren pek az film izledik bugüne kadar. Ama Ken Loach'un "Hayata Çalım At"ı, futbolun ayakları yere basan tavrını hayatın gerçekleriyle buluşturmayı başarıyor. Cantona'nın varlığı ve kimi 'özel' görüntüleri de cabası. **Murat Özer**

* Bu filmle ilgili daha ayrıntılı bir eleştiri yazısını 29. sayımızda bulabilirsiniz.

Hikaye, yıkıldıktan sonra kalkıp mücadeleye devam etmenin nasıl olması gerektiğini kusursuzca yansıtıyor.

Belli bir noktadan sonra hikayenin sıkça tekrarları başvurması, daha da şahlanabilecek olan ritmi aksatıyor.

ÖZEL KUVVETLER

ORJİNAL ADI The Men Who Stare At Goats
YÖNETMEN Grant Heslov
YAPIM/SÜRE 2009 ABD-İngiltere, 94 dk.
GÖRÜNTÜ/SES 1.85:1, 5.1 DD İng. ve 2.0 DD Türkçe
ŞİRKET Tiglon (Fida)

BAZI FİLMER AĞIR POLİTİK METİNLERİNİ hafif bir üslupla anlatmayı tercih ettikleri için yeterince göze giremiyorlar. Bunun sinemasal şahikası Soğuk Savaş'ı sıkıp içinden absürd bir aroma çıkaran Dr. Garipaşk'tır (Dr. Strangelove). Ne var ki, onu bir kenara koyarsak, bu tip filmler bir türlü hak ettikleri payeyi toplayamıyorlar. 2005 tarihli "Savaş Tanrısı" (Lord Of War) da o yıl böyle arada kaynayıp gitmişti örneğin.

Geçen sene "Özel Kuvvetler" in akıbeti de öyle oldu. Aktör/senarist Grant Heslov'un ilk yönetmenlik denemesi Amerika'nın 'savaş' kavramına hastalıklı bakışını, ülke politikasının bu uğurda ne gibi saçmalıklara dahi milyonlarca dolar akıtmakta beis görmediğini sağlam bir dalgacı üsluba da sırtını yaslayarak resmediyordu.

ABD ordusu içerisindeki bazı telepatik güçlere sahip (!) askerlerden oluşan özel kuvvetlere mensup Lyn Cassidy'yle tanışan gazeteci Bob Wilton'un maceraları yer yer düşündürücü kahkahalar attırıyor izleyene.

Vietnam'dan Irak'a, "sevişme savaş" diyen, mütematiken bu saçmalığa yatırım yapan bir ülkenin beyazperdedeki en absürd yergisi belki de... **Burçin S. Yalçın**

* Bu filmle ilgili daha ayrıntılı bir eleştiri yazısını 21. sayımızda bulabilirsiniz.

Filmin afişindeki "Keçi yoksa, zafer de yok!" tanıtım cümlesi sadece öyküyü değil, üslubu da özetliyor.

Hikaye sürekli uzun aralıklarla ileri geri sıçıyor. Bu yüzden oyuncuların genç halleri inandırıcı olamıyor.

7 KOCALI HÜRMÜZ

YÖNETMEN Ezel Akay
YAPIM/SÜRE 2009 Türkiye, 106 dk.
GÖRÜNTÜ/SES 1.85:1, 5.1 DD Türkçe
ŞİRKET Horizon

YILMAZ ATADENİZ'İN 1963'TE, ATIF Yılmaz'ın 1971'de ve Ülkü Erakalın'ın 1979'da sinemaya uyarladığı Sadık Şendil klasiği, bu kez Ezel Akay'ın tüm maharetini sergilemesiyle karşımızda. Atadeniz'in Suna Pekuysal'ı, Yılmaz'ın Türkan Şoray'ı ve Erakalın'ın uyarlama olduğu konusunda yemin etsek başımızın fazla ağrımayacağı çalışmasında Zerrin Egeliler'i oturttuğu Hürmüz koltuğunda şimdi Nurgül Yeşilçay'ı görüyoruz ki, onun tüm zamanların en iyi "Yedi Kocalı Hürmüz"ü olduğunu söylemek pekâlâ mümkün.

Bir zamanların İstanbul'unda bir yatağa değilse bile 'eve' yedi koca sığdırabilen kırk yalan Hürmüz'ün maceraları, enfes dekor çalışması, şen şakrak ve müptela edici müzikler, çok başarılı kostümler ve tabii ki en önemlisi harika oyunculuklarla akıp gidiyor önümüzden tam iki saat boyunca. "Neredesin Firuze" ve "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü" gibi iki zorlu filmdeki çizgisini "7 Kocalı Hürmüz"de de sürdüren Akay, gene fıkır fıkır şıkır şıkır bir filme imza atmış. Tek eleştirimiz, 'daha serbest' bir uyarlamaya dümen kıvrıp, Şendil'in çok eğlenceli ama fazla derinliği olmayan oyununa, biraz daha anlam katma çabasının gösterilmemiş olması. **Tunca Arslan**

* Bu filmle ilgili daha ayrıntılı bir eleştiri yazısını 4. sayımızda bulabilirsiniz.

Tüm oyuncular çok iyi ama 1963 versiyonunda da yer alan Erol Günaydın'a ayrıca dikkat çekelim.

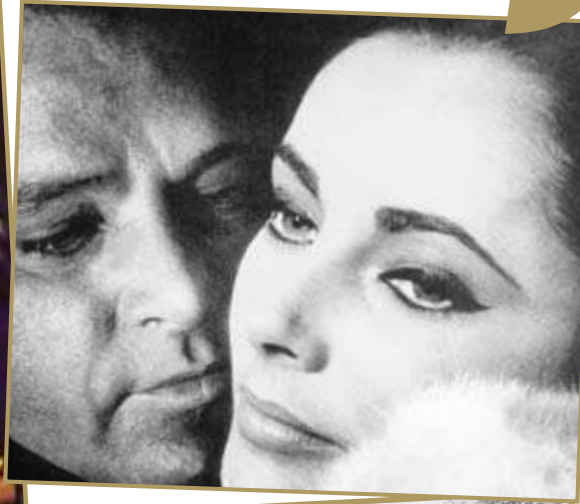
Kapanış dansı, 'senkron' u tutturamamış gibi...

siyad.org

40 yılın filmleri ve yazıları tek bir kitapta.

SIYAD
SİYAD, SİYAD, SİYAD
SİYAD, SİYAD, SİYAD

1 - Black Swan

Darren Aronofsky'nin 1 Aralık'ta gösterime girecek yeni filmi "Black Swan", yönetmenin bizi bir kez daha şaşırtacağıın işaretleriyle dolu. Natalie Portman, Vincent Cassel, Mila Kunis, Winona Ryder, Barbara Hershey (özlemiştik onu) gibi isimler var başlıca rollerde.

2 - Ralph Macchio

1984, 1986 ve 1989 yapımı üç "Karate Kid" in yıldızı Ralph Macchio, 'sürünen' bir aktör konumunda bugünlerde. Daha çok televizyon dizilerinde kendine yer bulabilen 'karateci çocuk', 1983'te "Sokaktakiler"le (The Outsiders) kendisini keşfeden Francis Ford Coppola'yı düş kırıklığına uğratmakla meşgul belli ki!

3 - Godard'a onur ödülü

Akademi, önümüzdeki yılki Oscar töreninde 'Yeni Dalgı'nın yaşayan efsanesi Jean-Luc Godard'a onur ödülü verecektmiş. Godard'ı tanırıyorsak ödülünü almaya gitmez, giderse de "Öleceğini hissetmiştir" gibi bir bahaneye sığınırız!

4 - Denizler Hakimi (In Which We Serve)

Tunca Arslan, TRENDEKİ YABANCI köşesinde Türkiye'deki 'yegane filmler'den bahsediyor bu hafta. Biz de dışarıdan çok sağlam bir örnek verelim buradan: İngiliz tiyatrosunun efsane ismi Noel Coward, David Lean'le birlikte yönettiği tek filmi "Denizler Hakimi"yle senaryo Oscar'ına da aday gösterilmişti.

5 - Richard Burton-Elizabeth Taylor

Beyazperdenin görüp görebileceği en tutkulu, aynı zamanda da en 'arızalı' aşkı yaşayan Richard Burton ve Elizabeth Taylor, 1964-1974 ve 1975-1976 yılları arasını rezerve eden iki de evlilik geçirmişti. Birbirlerine olan bağlılıklarının yanı sıra kavgalarıyla da ünlü çift için, Burton'ın 1984'teki ölümüne kadar yeniden birleşmeleri umudu da beslenmişti.

www.sinemamuzik.com

'bir tıkla gerçek habere ulaş'

“ Set malzemelerinin ve mobilyaların gerçeğe uygunluğuyla
her zaman yakından ilgilenmişimdir. ”

Alfred Hitchcock